

ECDC: Fremragende innen forebygging og kontroll av smittsomme sykdommer

Europeisk senter for sykdomsforebygging og -kontroll (ECDC), som ble opprettet i 2005, har ansvaret for å styrke Europas beredskap mot smittsomme sykdommer. Senteret er lokalisert i Stockholm.

ECDCs oppgave er å identifisere, vurdere og informere om eksisterende og nye trusler mot folks helse i form av smittsomme sykdommer, og å støtte opp om og bidra til å koordinere EU-landenes beredskap og respons mot disse truslene.

© Europeisk senter for sykdomsforebygging og -kontroll, 2011.

ISBN 978-92-9193-260-3

doi:10.2900/42486

ECDC: Fremragende innen forebygging og kontroll av smittsomme sykdommer

Innhold

ECDC – vi bidrar til å redde liv	3
Støtte til beredskap og respons – når behovet er der	4
Overvåking – vi samler inn og analyserer dataene	8
Evidensbasert vitenskapelig rådgivning	10
Kompetanse og kommunikasjon om folkehelse – vi lytter og svarer	14
ECDCs sykdomsprogrammer – hva vi dekker	18
Smittsomme sykdommer – noen av de viktigste truslene	20
Hvordan du kan involvere deg	22
Nøkkelfakta om styrefunksjonen	24
Samhandling med våre samarbeidspartnere	26

”De ansatte i ECDC er spesialister på folkehelse og har som oppgave å forsøke å beskytte og forbedre menneskers helse. Vi streber etter å oppnå topp kvalitet fordi vi mener at folkehelse er viktig.”

Marc Sprenger, direktør for ECDC

ECDC – vi bidrar til å redde liv

Smittsomme sykdommer er vårt fagfelt. Det er mye som avhenger av oss, og derfor må vi være årvåkne, rasjonelle og effektive. Europeiske myndigheter vet at smittsomme sykdommer ikke bryr seg om landegrenser, og at det er et kontinuerlig behov for overvåking og risikovurdering for å oppnå et sterkt og pålitelig smittevern for alle europeere.

Vårt vitenskapelige arbeid er nært knyttet til det arbeidet som utføres av helsedepartementer, nasjonale folkehelseinstitutter så vel som forskere, ledere og praktikere på folkehelseområdet i alle europeiske land. Derfor har vi daglig kontakt med disse gruppene, for å utveksle informasjon, utføre analyser eller gi veiledning og teknisk støtte.

Å beskytte Europa mot smittsomme sykdommer er ikke en oppgave som kan overlates til tilfeldighetene. Derfor har ECDC blitt bygget på velkoordinerte varslings- og respons-systemer, uavhengige vitenskapelige analyser og resultater, evnen til å treffe raske og avgjørende tiltak og en kommunikasjonsekspertise som hurtig kan levere pålitelig informasjon til dem som trenger det. Alle ECDCs aktiviteter, både sentralt og ”i felten”, er organisert for å støtte opp om og styrke disse vitale folkehelsefunksjonene. Aktivitetene har også som mål å tilføre verdi til nasjonale tiltak, spesielt i økonomiske nedgangstider, for slik å bidra til å redde liv.

ECDC er et vitenskapelig og teknisk organ, ikke et politisk. Vår rolle er å gi Europakommisjonen, Europaparlamentet og nasjonale helsebeslutningstakere de rådene og den vitenskapelige evidensen de trenger for å ta beslutninger og treffe helsebeskyttende tiltak.

Det er svært spesielt å arbeide her. Ikke bare fordi vi er i helt i fronten når det gjelder å forebygge og kontrollere smitt-

somme sykdommer i Europa, men også på grunn av entusiasmen, allsidigheten og kompetansen hos alle de ansatte.

ECDC er unikt. Vi er stolte av å være et knutepunkt for Europas omfattende nettverk av folkehelseeksperter, vitenskapsfolk, mikrobiologer og epidemiologer – til sammen over 10 000 personer – som samarbeider både med oss og andre (for eksempel WHO) for å beskytte mennesker mot truslene fra smittsomme sykdommer. Vi arbeider hardt for å spisse denne innsatsen og gjøre oss fortjent til Europas fortsatte tiltro og støtte.

I denne brosjyren kan du lære mer om hvordan vi arbeider, hva vi gjør og hva vi tilbyr.

Marc Sprenger, direktør, ECDC

ECDC har daglige møter for å overvåke sykdomsutbrudd

Støtte til beredskap og respons – når behovet er der

Hver morgen møtes ECDCs eksperter i senteret for krisehåndtering (EOC), som er knutepunktet i EUs system for tidlig varsling og respons (EWRS). EWRS er Europakommisjonens sikre meldingssystem, lenket opp til helsemyndigheter over hele Europa samt andre relevante aktører. På dette daglige møtet er stabens oppgaver å:

- Overvåke nyheter og oppdateringer som har kommet inn i løpet av natten om utbrudd av smittsomme sykdommer, i Europa og andre deler av verden.
- Diskutere og gjennomgå ”signaler” om mulige nye utbrudd, som er plukket opp via media eller innrapportert direkte fra epidemiologer og helsemyndigheter rundt om i verden.
- Foreta en rask vurdering av hva de nye truslene kan bety.

- Gjennomgå forespørslers om informasjon fra ulike land.
- Kartlegge fremdriften i pågående aktiviteter som skal begrense spredningen av eksisterende utbrudd.
- Utveksle informasjon, erfaring og vitenskapelige råd med medlemsstater i EU og Europakommisjonen.

Etter møtet formidles relevant informasjon og relevante råd til både folkehelsepersonell og det generelle publikum.

Siden ECDC ble opprettet i 2005, er byråets systemer for akuttberedskap og respons blitt kontinuerlig utviklet og forbedret. Systemene har vært gjenstand for høringer blant uavhengige eksperter, både fra alle EU-medlemslandene og fra andre stater, de er blitt gjennomgått av styrende organer, testet gjennom globale og regionale simuleringsoppgaver og utprøvd i det virkelige liv. Å forberede for kriser er like viktig som å reagere på krisene når de inntreffer.

ECDC investerer tungt i å hjelpe medlemsstatene med å utvikle egne sentre for krisehåndtering, og styrke beredskapen på nasjonalt nivå.

Verktøy for epidemiologisk etterforskning – vi gransker horisonten for tidlige varselssignaler

Et av ECDCs viktigste fortrinn er evnen til å oppdage trusler fra smittsomme sykdommer og reagere raskt på dem. ECDC har utviklet en sikker, nettbasert kommunikasjonsplattform (EPIS), som muliggjør internasjonal utveksling av teknisk informasjon og tidlig varslings når det kommer utbrudd av smittsomme sykdommer. Epidemiologer og mikrobiologer

innenfor ulike sykdomsfelt kan bruke EPIS til å varsle kollegaer i andre land om saker det haster å vurdere, samt til å utveksle synspunkter og vitenskapelige analyser på nettforumene.

Utbrudd av matbårne sykdommer

ECDC har støttet og lagt til rette for en rekke flernasjonale granskninger i forbindelse med utbrudd av matbårne sykdommer som er registrert via nettverket for mat- og vannbårne sykdommer og zoonoser. Dette samarbeidet har ført til rask og effektiv utveksling av informasjon mellom relevante parter, som folkehelse- og matsikkerhetsmyndigheter i medlemsstatene og sentrale aktører på EU-nivå – for eksempel RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) så vel som Europakommisjonen. Dette har ført til at forurensete matvarer i medlemsstatene har kunnet bli trukket fra markedet raskt, noe som har beskyttet forbrukere over hele Europa.

Migrasjon og smittsomme sykdommer

Migrasjon og helse har stått høyt på EUs dagsorden de siste årene. EUs politiske engasjement gjenspeiles både i politiske instrumenter som skal sikre tilgang til helsehjelp for innvandrere, og i Europakommisjonens *European Health Programme 2003–2008* og *Second Programme of Community Action in the Field of Health 2008–2013*. Det siste programmet inkluderer prosjekter som tar for seg helseforskjeller, innvandreres helsetilstand, byrden av smittsomme sykdommer og modeller for helsehjelp til papirløse innvandrere. ECDC har i flere år også investert ressurser i arbeid for å bedre forståelsen av forholdet mellom migrasjon og folkehelse. Det kan imidlertid fortsatt gjøres mer når det kommer til innvandreres helse og behov for helsehjelp. I årene som kommer vil ECDC forbedre overvåkingen av smittsomme sykdommer for å sikre at programmene for forebygging og kontroll kan respondere på endrede migrasjonsmønstre og endret sykdomsepidemiologi, og for å sikre at helsevesenet fanger opp de spesifikke behovene til innvandrerbefolkningene.

Migrasjonen er høyere enn noen gang

”Menneskene her er utrolig entusiastiske! De ansatte representerer allsidigheten i regionen, og for meg personifiserer de EUs verdifulle idé om et fredelig samarbeid”.

Andrea Ammon, visedirektør

Overvåking – vi samler inn og analyserer dataene

Overvåking av smittsomme sykdommer står i sentrum for alle ECDCs aktiviteter: innsamling, vurdering, analysing og formidling av relevante vitenskapelige og tekniske data. Dette gjøres via det europeiske overvåkingssystemet TESSy. TESSy gir europeiske land vitenskapelig basert kunnskap om smittsomme sykdommer, slik at det kan utarbeides en bedre og mer målrettet respons.

Overvåkingen skjer i et samarbeid mellom medlemsstatene og de mange ekspertene og folkehelseinstituttene som bidrar til databasene. EUs lovgivning krever at alle land rutinemessig rapporterer inn overvåkingsdata til ECDC på en liste med 49 smittsomme sykdommer, og at de rapporterer om utbrudd som kan spre seg til andre EU-land.

Databasen inkluderer og integrerer informasjon fra en rekke tidligere separate, sykdomsspesifikke overvåkingsnettverk. Dette har forenklet tilgangen til informasjon om smittsomme sykdommer i Europa, og skapt en alt-i-ett-kilde til overvåkingsdata.

ECDC samler inn og analyserer de epidemiologiske dataene, og utarbeider rapporter som både gir en oversikt på EU-nivå og verdifull, relevant og sammenlignbar informasjon for hver enkelt medlemsstat.

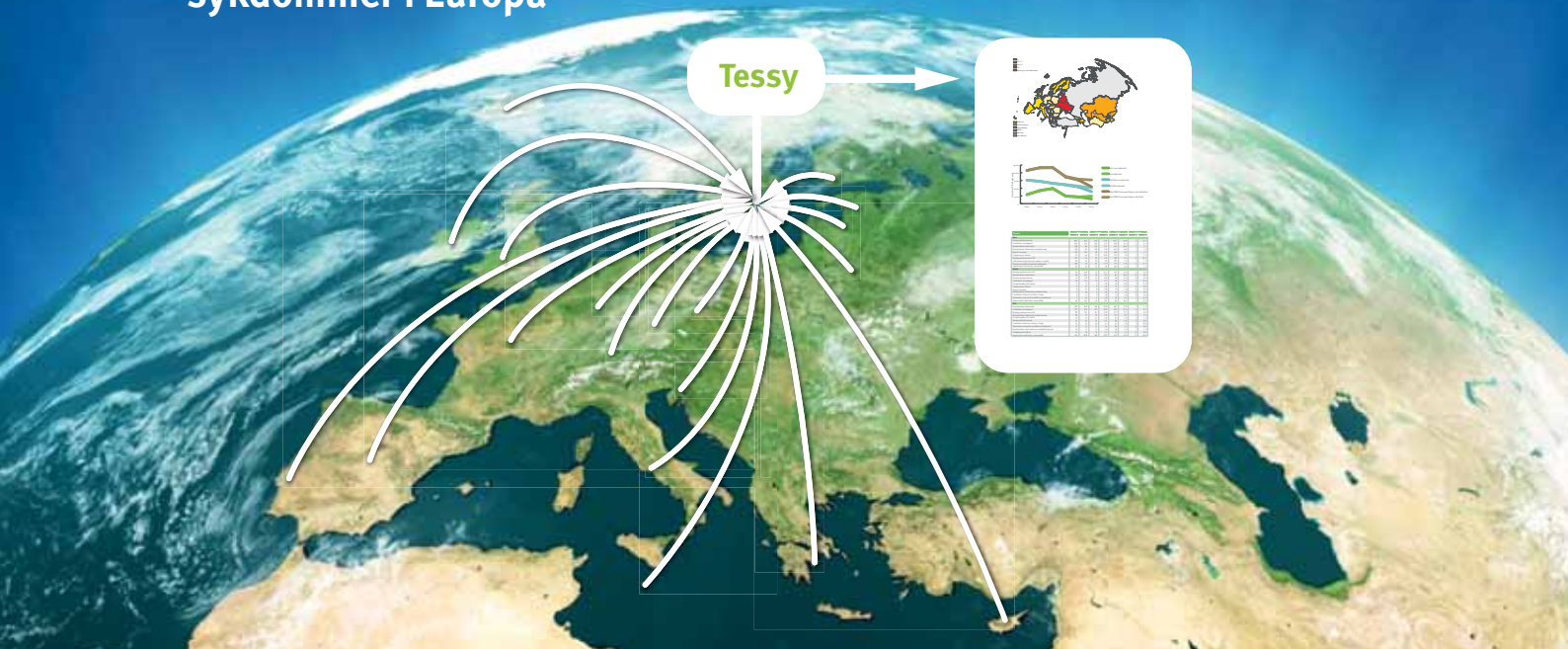
TESSy: en gullgruve av informasjon

TESSy er et svært fleksibelt, integrert og interaktivt system der man kan søke på spesifikke data og foreta internasjonale sammenligninger. Systemet viser valgte resultater i forskjellige brukervennlige og nedlastbare formater, for eksempel tabeller, figurer og kart.

Hvert år publiserer ECDC sin *Annual Epidemiological Report*, et unikt dokument med sammenlignbare tall om smittsomme sykdommer i Europa. Tallene brukes ikke bare til å undersøke hva som har skjedd og hva som skjer, men bidrar også til å identifisere fremtidige trender og strategiske retninger.

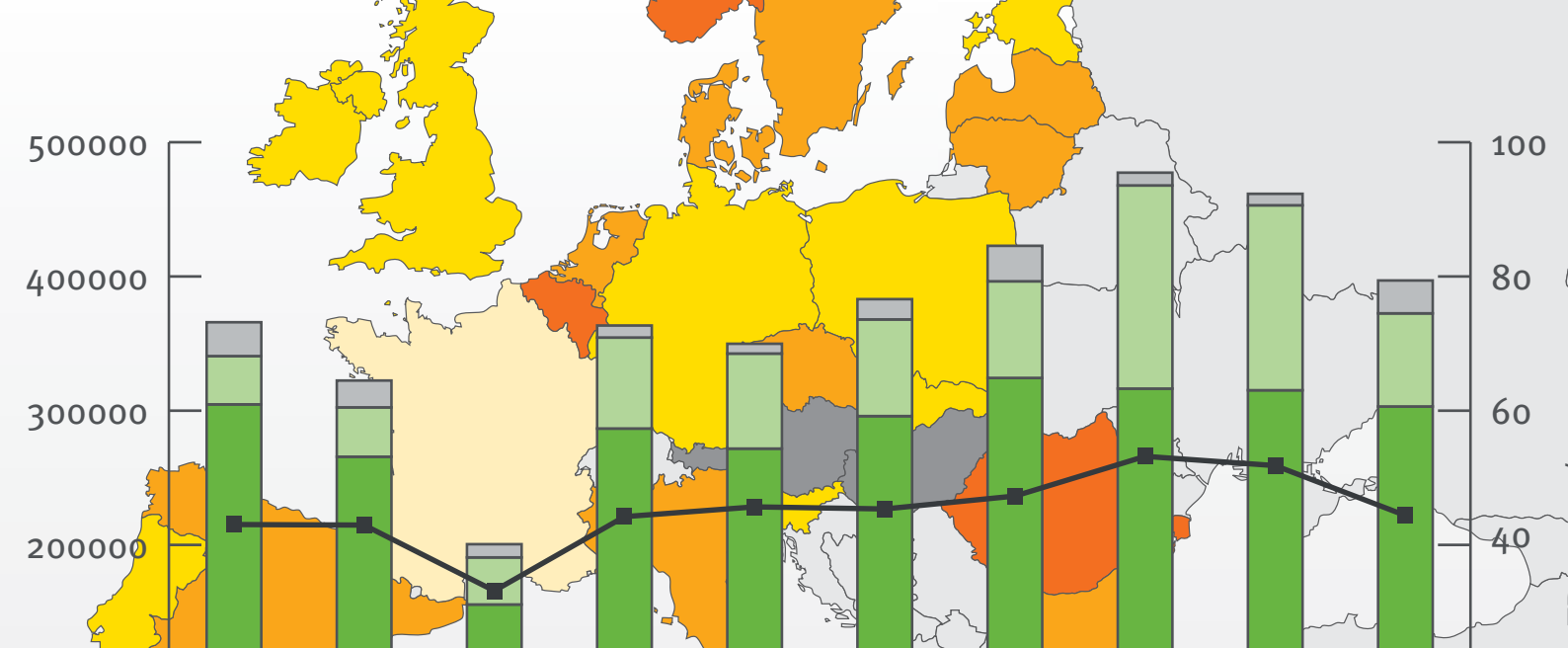
TESSy, en alt-i-ett-kilde til informasjon om smittsomme sykdommer i Europa

Overvåkingsnettverk

Spesialiserte folkehelseeksperter i hver medlemsstat fra følgende nettverk sender data til TESSy, som deretter valideres og analyseres av ECDC:

- Det europeiske nettverket for overvåking av influensa
- Det europeiske nettverket for mat- og vannbårne sykdommer og zoonoser
- Det europeiske nettverket for overvåking av seksuelt overførte infeksjoner
- Det europeiske nettverket for overvåking av invasive bakterielle sykdommer
- Det europeiske HIV/AIDS-overvåkingsnettverket
- Det europeiske nettverket for overvåking av tuberkulose
- Det europeiske nettverket for overvåking av antimikrobiell resistens
- Det europeiske nettverket for overvåking av helsetjenesteassosierte infeksjoner
- Det europeiske nettverket for overvåking av legionellose
- Det europeiske nettverket for overvåking av difteri
- Det europeiske nettverket for overvåking av antimikrobiell konsumpsjon
- Det europeiske nettverket for overvåking av vaksinerbare sykdommer
- Det europeiske nettverket for overvåking av Creutzfeldt–Jacob-sykdom
- *Det europeiske Hepatitt B/C-overvåkingsnettverket (fra 2012)*

Evidensbasert vitenskapelig rådgivning

ECDC sørger for vitenskapelig rådgivning og veiledning som beslutningstakere og folkehelsepersonell kan bruke til å understøtte sine beslutninger. ECDCs dedikerte vitenskapsfolk og epidemiologer utfører risikovurderinger på forespørsel fra Europakommisjonen eller medlemsstatene. Arbeidet strekker seg fra å bestille litteraturgjennomganger og statistiske analyser til å innhente vitenskapelige synspunkter fra internasjonale eksperter. For å utarbeide offisielle vitenskapelige råd og veiledninger oppretter ECDC vitenskapelige ad hoc-paneler som kommer frem til en første uttalelse. Deretter debatteres, gjennomgås og godkjennes uttalelsen av Det rådgivende forum i ECDC.

Uavhengige synspunkter

Vitenskapelige råd og veiledninger fra ECDC er helt uavhengige, og ikke påvirket av verken kommersielle interesser eller egeninteresse. Potensielle interessekonflikter blant ansatte eller eksperter vurderes nøye. Dette er et viktig prinsipp som ECDC sørger for ikke å bryte.

ECDC har formelle avtaler med nasjonale referanselaboratorier

Mikrobiologi i folkehelsearbeidets tjeneste – detektivvirksomhet om sykdomsfremkallende stoffer

Kontroll med smittsomme sykdommer er avhengig av laboratoriepåvisning og karakterisering av sykdomsfremkallende stoffer. I stedet for å ha egne laboratorier, har ECDC formelle avtaler med de nasjonale referanselaboratoriene til folkehelseinstituttene i alle EU-landene. ECDC legger til rette for utvikling og effektiv bruk av folkehelsemikrobiologisystemer som kan gi pålitelig informasjon i rett tid om

forebygging og kontroll av smittsomme sykdommer, både i det enkelte land og på europeisk nivå. Laboratoriene inngår avtaler for å støtte europeiske overvåkingsaktiviteter og gi profesjonell opplæring. ECDC gir veiledning om referanselaboratoriens mikrobiologiske funksjoner, arbeider for å harmonisere standardene og overvåker kvaliteten.

A detailed microscopic illustration of a human throat. The background shows a dense array of cilia (hair-like structures) extending from the epithelial cells. In the foreground, several large, spherical influenza virus particles are visible, characterized by their red and blue surface proteins. The overall scene is set against a dark, textured background, suggesting the moist environment of the throat.

Eksempler på nylige forespørsler

- Hvordan kan den nye HPV-vaksinen mot livmorhalskreft best brukes?
- Det har brutt ut Q-feber blant geiter i Nederland. Hvilken trussel utgjør dette for menneskers helse?
- Hvor ofte bør sæddonasjoner testes for virussykdommer?
- Hvis det kommer en ny pandemi, bør EU kjøpe inn vaksiner til alle landene i unionen for å oppnå maksimal kostnadseffektivitet, og hvor mye vil hvert land trenge?
- Hvordan håndterer vi risikoen for human hemoragisk feber (Junin-virus) hos organtransplanterte?
- Kan kolerautbruddet i Haiti på sikt komme til å utgjøre en trussel for innbyggerne i Europa?

Influenzavirus i svelget, illustrasjon

Sesonginfluensa-veiledning

Når ECDC arbeider med å utvikle veiledninger for en ny sesonginfluensa, foretas det først en intern risikovurdering der man ser på tidlige rapporter fra nasjonale myndigheter for å identifisere trender, smittemønstre, alvorlighetsgrad, utsatte grupper og utfall. Funn, analyser og foreslåtte råd blir så lagt fram for og gjennomgått av medlemmene i ECDCs rådgivende forum og andre eksterne eksperter. Etter hvert som sesongen skrider frem, overvåkes alvorlighetsgraden nøye, og hvis det viser seg at årets sesonginfluensa er mer alvorlig enn vanlig, varsler ECDC myndighetene i medlemsstatene, folkehelseinstituttene og publikum. Virologiske analyser, bekreftet av feltstudier som koordineres av ECDC, brukes til å vurdere hvor godt egnet vaksinen er for en gitt sesong. Slike analyser bekreftet for eksempel at sesonginfluensavaksinen i 2010 beskyttet mot sesongens influensavirus. ECDC-nettverket VENICE (Vaccine European New Integrated Collaboration Effort) sporer også den nasjonale vaksinebruken. Etter forespørsel fra Det europeiske legemiddelkontoret (EMA) har ECDC koordinert to flernasjonale og uavhengige vitenskapelige granskninger knyttet til spesifikke bekymringer rundt vaksinesikkerhet. Alle disse samtidige aktivitetene bidrar til at det kan utarbeides retningslinjer om strategi og god praksis samt veiledning om offentlig beredskap og respons, som deretter blir formidlet til de riktige fagfolkene, beslutningstakere og publikum.

Utteksling av det siste om influensa

”Hva gjør vi hvis vi ikke finner en ekspert uten egeninteresser i saken? Vi fortsetter å lete!”

Johan Giesecke, forskningssjef

Kompetanse og kommunikasjon om folkehelse – vi lytter og svarer

Støtte til medlemsstatene for styrket kapasitet

Historien har lært oss at det tar lang tid og krever stor innsats å bygge opp gode folkehelsesystemer, det vil si systemer for kontroll med smittsomme sykdommer. Disse systemene er sårbare, og må vedlikeholdes og utvikles kontinuerlig for å fungere godt. Historien har også lært oss at hvis vi ikke vedlikeholder disse systemene, kan det føre til utvikling av omfattende epidemier som kan være vanskelige og kostbare å få kontroll over. Effektive folkehelsesystemer er derfor en god investering for fremtiden.

ECDC støtter medlemsstatene i deres arbeid med å bygge opp effektive systemer for kontroll med smittsomme sykdommer. Støtten gis gjennom vurdering av kapasiteten og behovene til folkehelsesystemene, og gjennom omfattende langsiktige opplæringsprogrammer samt videreutdanning for eksperter. ECDC baserer seg på sin kunnskap og eksper-

tise innen smittevern og -forebygging samt sin solide forståelse av folkehelsesystemene i Europa, og; i samarbeid med forskjellige interessenter, sammenstiller og utveksler kunnskap om effektive og kostnadseffektive intervensjoner.

Vi sørger for at informasjonen når dem som trenger den

En viktig del av ECDCs arbeid er å formidle organisasjonens vitenskapelige funn, og dele kunnskap om hvordan man effektivt kan informere spesifikke målgrupper, enten det dreier seg om beslutningstakere, vitenskapsfolk, media eller publikum.

Medlemsstatene henvender seg til ECDC for å få råd om formidling av risiko og hvordan man skal kommunisere i en krisesituasjon, enten de står overfor en akutt trussel eller kjemper mot spredning av en endemisk sykdom. Kommunikasjonskanalene er i stadig utvikling. I dag kan nye, inter-

aktive medier for eksempel brukes til å formidle helsere-latert informasjon til store grupper, samtidig som andre grupper har begrenset tilgang til, eller interesse av, disse teknologiske nyvinningene.

For å oppfylle medlemsstatenes nye behov og utfordringer når det gjelder kommunikasjon, gjør ECDC følgende:

- Arbeider med en evidensbase for helsere-latert kommunikasjon.
- Identifiserer de beste metodene for å kommunisere med forskjellige målgrupper.
- Samler inn og formidler informasjon om god praksis og nye ideer.
- Utforsker potensialet som ligger i nye medier.

Publikasjoner fra ECDC

ECDC utarbeider publikasjoner om en rekke smittsomme sykdommer; fra den omfattende *Annual epidemiological report on communicable diseases in Europe* og *Annual Threat Report*, en analyse av trusler som overvåkes i EU, til tekniske rapporter og veiledning. De vitenskapelige publikasjonene er beregnet på fagfolk og publiseres på engelsk. Publikasjoner beregnet på publikum, utarbeides på de 23 offisielle EU-språkene samt islandsk og norsk.

Eurosurveillance

Dette nettbaserte vitenskapelige uketidsskriftet er et av de ledende tidsskriftene for smittsomme sykdommer i Europa. Det er gratis og har åpen tilgang. Tidsskriftet er kjent for å være svært godt oppdatert om hastesaker, og det var det første fagfellegranskede tidsskriftet som publiserte en preliminær analyse av genomet for det pandemiske influensa A-viruset (H1N1).

Nettsted

ECDCs nettsted inneholder nyheter, oppdateringer og detaljert informasjon om overvåking, vitenskapelige rapporter, opplæring og andre aktiviteter, inkludert lenker til nasjonale organer og EU-organer.

COLD? FLU?

**GET WELL
WITHOUT
ANTIBIOTICS**

18 November
2009

For more information, visit
antibiotic.ecdc.europa.eu

**EUROPEAN
ANTIBIOTIC**

*Kampanjer i hele Europa markerer den
europæiske antibiotikadagen*

Støtte til nasjonale kampanjer

Den europeiske antibiotikadagen

Den europeiske antibiotikadagen er et ECDC-styrt initiativ som arrangeres hvert år i uken rundt 18. november. Målet er at dagen skal være en plattform for nasjonale kampanjer om forsiktig bruk av antibiotika. Antibiotikaresistens er identifisert som en av de mest presserende folkehelseproblemer i Europa, og riktig bruk av antibiotika er svært viktig for å forebygge at antallet resistente bakterier øker.

Siden den første europeiske antibiotikadagen i 2008 har initiativet spesielt hatt fokus på publikum, fastleger og forskrivende leger så vel som sykepleiere på sykehus.

Verktøykasser

ECDCs kommunikasjonsverktøy er beregnet på nasjonale folkehelsemyndigheter som et hjelpemiddel til å øke bevisstheten rundt forebygging og kontroll av spesifikke smittsomme sykdommer. Verktøykassene inneholder viktige budskap og viktig materiell som kan tilpasses nasjonale eller lokale helsekampanjer.

Kampanjeplakater kan enkelt tilpasses lokale behov

”Det er svært viktig å få ut budskapet om at den tryggheten vi har i Europa for ikke å bli rammet av smittsomme sykdommer, ikke skyldes hell, men hardt arbeid, og at dette kan endre seg raskt hvis arbeidet ikke gjøres.”

Karl Ekdahl, enhetssjef for kompetanse og kommunikasjon innen offentlig helse

Mygg kan overføre sykdommer som malaria og denguefeber

ECDCs sykdomsprogrammer – hva vi dekker

Medlemsstatene i EU har forpliktet seg til å utveksle informasjon om en rekke smittsomme sykdommer. På denne måten støtter ECDCs programmer opp om utviklingen av spesifikke EU-retningslinjer, samtidig som de bidrar til implementering, overvåking og vurdering av disse. Aktivitetene og sykdommene inkluderer:

Antimikrobiell resistens og sykehusinfeksjoner

Bruk av antibiotika, antibiotikaresistens og forskjellige typer infeksjoner på sykehus og andre helseinstitusjoner.

Vaksinerbare sykdommer og invasive bakterieinfeksjoner

Temaer knyttet til vaksinasjon og sykdommene de aktuelle vaksinene kan forebygge, for eksempel difteri, infeksjoner med *Haemophilus influenzae* type B, meslinger, meningokokksykdom, kusma, kikhoste, pneumokokkinfeksjoner, poliomyelitt, rabies, rotavirusinfeksjon, røde hunder, stivkrampe, HPV-infeksjoner og vannkopper.

Tuberkulose

Tuberkulose og legemiddelresistens. Også samtidig HIV-infeksjon.

Forebygging er nøkkelen

Enkle hygienetiltak kan begrense spredningen av infeksjoner

Influenza

Sesonginfluensa, pandemisk influensa og fugleinfluensa. Programmet arbeider også med spørsmål knyttet til influensavaksinasjon, antivirale legemidler og ny resistens overfor disse.

Mat- og vannbårne sykdommer og zoonoser

Sykdommer som kan overføres fra dyr til mennesker ("zoonotiske" sykdommer), for eksempel botulisme, brucellose, campylobakteriose, legionærsyke, Creutzfeldt–Jakobs sykdom og andre smittsomme spongiforme encefalopater, cryptosporidiose, ekinokokkose, giardia, hepatitt A, hepatitt E, infeksjon med *Escherichia coli*, listeriose, norovirusinfeksjon, salmonellose, shigellose, toksoplasmose, trikinose og yersiniose.

Nye og vektorbårne sykdommer

Sykdommer som overføres av insekter og andre "vektorer", reiserelaterte sykdommer og nye sykdommer eller utryddede sykdommer som kan komme tilbake: chikungunyafeber, denguefeber, hantavirusinfeksjoner, borreliose, malaria, pest, Q-feber, SARS, kopper, flåttbåren encefalitt, tularemi, virale hemoragiske febersykdommer, Vestnilfeber og gulfeber.

HIV, seksuelt overførbare infeksjoner og blodbårne virus

Klamydia, gonoré, syfilis, hepatitt B, hepatitt C og HIV/AIDS.

Smittsomme sykdommer – noen av de viktigste truslene

Antimikrobiell resistens og sykehusinfeksjoner

Infeksjoner som skyldes antibiotikaresistente bakterier er blitt et enormt og raskt voksende problem, spesielt på sykehus. Det er vanskelig å drepe disse bakteriene, og slike infeksjoner fører derfor til langvarig sykdom og lange sykehusopphold og er forbundet med høyere risiko for død.

HIV/AIDS

Det anslås at 30 % av de 700 000 HIV-smittede personene i Europa ikke vet at de er smittet. Disse menneskene kan dermed ikke dra nytte av tilgjengelig behandling, og kan overføre HIV til andre uten å vite det selv, for eksempel til partnere eller ufødte barn.

Tuberkulose

Antall tuberkulose-tilfeller stiger i utsatte grupper, som for eksempel innvandrere og HIV-positive. I hele EU ser man tilfeller av legemiddelresistent tuberkulose, som er svært vanskelig eller noen ganger umulig å behandle.

Influenza

Hver vinter blir flere hundre tusen mennesker i EU alvorlig syke av sesonginfluensa. Av disse vil flere tusen dø i en gjennomsnittlig influensasesong, ofte unødvendig, for det finnes effektive vaksiner for dem som tilhører en risikogruppe.

Klimaendringer

Klimaendringer kan føre til nye sykdomsmønstre i Europa, for eksempel ved at smitteområdene for vektorbårne sykdommer flytter seg. Dette gjelder for eksempel hantavirus, Vestnil-virus, flåttbåren encefalitt, borreliose, malaria og denguefeber.

Lav vaksinasjonsdekning

På grunn av lav vaksinasjonsdekning i enkelte land, er sykdommer som meslinger ikke under kontroll og er nå på frammarsj. Hvis vaksinasjonsdekningen fortsetter å falle, er det en risiko for at sykdommer som polio, som er utryddet i Europa, vil komme tilbake.

Hvordan du kan involvere deg

Opplæring

I ECDC er opplæring sentralt, og dette gir ekspertise til fagfolk fra folkehelseinstitutter i hele EU. ECDC gir også opplæring til personer som skal lære opp andre, utarbeider opplæringsmateriell og støtter opplæringsprogrammer i samarbeid med andre for å styrke folkehelsearbeidet i medlemsstatene. Kursemner har blant annet vært: Epidemiologiske aspekter ved vaksinasjon, tidsserieanalyser, deskriptive metoder og innføring i modellering og prognoser så vel som felles opplæring i ledelses-, epidemiologiske og mikrobiologiske aspekter ved granskning av utbrudd.

Det ECDC-koordinerte EPIET (European Programme for Intervention Epidemiology Training) tilbyr et toårig kurs og praktisk opplæring i intervensjonsepidemiologi for overvåking av og kontroll med smittsomme sykdommer.

Parallelt kjører ECDC og dets partnerbyråer programmet EUPHEM (European Public Health Microbiology Training

Programme), et annet toårig kurs, på øvningslaboratorier rundt om i Europa.

ECDC tilrettelegger også for gjensidig støtte landene imellom gjennom nettbaserte utvekslings- og tvillingregimer, der man deler laboratorier og protokoller.

ECDC engasjerer eksterne eksperter

ECDC inviterer vitenskapsfolk med relevant ekspertise til å delta i senterets vitenskapelige paneler og arbeidsgrupper samt bistå senteret i dets aktiviteter. For å utvide sitt register av potensielle eksperter har ECDC utarbeidet en ”ekspertkatalog”, som alle fagfolk med relevant ekspertise og vitenskapelig kompetanse kan søke om å bli oppført i.

I tillegg utsteder ECDC arbeidsinnbydelser og innbydelser til å søke om stipend til spesialiserte arbeidsoppgaver.

”Vi utdanner epidemiologer slik man tidligere utdannet katedralbyggere – de måtte lære seg jobben ved å gjøre den, og bare da kunne de bli medlem av de forskjellige laugene. Vi gjør dette. Et av våre programmer involverer rundt 50 personer, alle med høy utdanning fra universiteter og folkehelseinstitutter, men som har behov for konkret erfaring. Vi sender dem til utlandet (betales av oss), slik at de kan lære ved å gjøre. Vi ser kanskje ikke ”folkehelsekatedralen” i all sin prakt ennå, men vi bygger det viktige fundamentet og håper det blir stående for fremtiden.”

Denis Coulombier, sjef, støtteenhet for overvåkning og respons

Direktøren med medlemmer i ECDCs styre

Nøkkelfakta om styrefunksjonen

Som uavhengig EU-byrå rapporterer ECDC til et **styre**, der medlemmene er utpekt av medlemsstatene, Europaparlamentet og Europakommisjonen. Styret utpeker ECDCs leder og holder ham/henne ansvarlig for ledelsen og administrasjonen av senteret. Styret skal også sikre at senteret utfører sine oppgaver i henhold til forordningen om senterets opprettelse. Styret godkjenner og overvåker gjennomføringen av ECDCs arbeidsprogram og budsjett, vedtar årsrapporten og regnskapet og fungerer i sin helhet som senterets styrende organ. Det avholder møter minst to ganger i året.

Det **rådgivende forum** gir direktøren råd med hensyn til kvaliteten på ECDCs vitenskapelige arbeid. Det består av seniorrepresentanter fra nasjonale folkehelseinstitutter og -organer, som oppnevnes av medlemsstatene på grunnlag av vitenskapelig kompetanse, samt en folkehelserepresentant fra Europakommisjonen. Europeiske vitenskapelige organisasjoner og grupper fra det sivile samfunn kan også sende observatører til Det rådgivende forum. ECDCs direktør inviterer WHO til å delta på møtene, for å sikre synergi mellom det vitenskapelige arbeidet og ECDCs arbeid. I tillegg til å gi råd til ECDC fungerer Det rådgivende forum også som en kanal for informasjonsutveksling og sammenstilling av helserelatert kunnskap mellom medlemsstatene. Det rådgivende forum trer sammen minst fire ganger i året.

ECDCs **kompetente organer** er institusjoner eller vitenskapelige organer som bidrar med uavhengige vitenskapelige og tekniske råd eller ekspertise for tiltak i felten. De er utpekt av myndighetene i medlemsstatene. Organene støtter ECDC, og ECDC samarbeider med dem på alle områder, særlig når det gjelder forberedelse av vitenskapelige uttalelser, vitenskapelig og teknisk bistand, innsamling av data, identifisering av nye helsetrusler og offentlige informasjonskampanjer.

Virksomt siden: **Mai 2005**

Senterets plassering: **Stockholm, Sverige**

Direktør: **Marc Sprenger**

Medlemsstater: **De 27 EU-landene og de tre EØS-landene**

Stiftelsesforordning: **Regulation (EC) No 851/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 establishing a European centre for disease prevention and control (Europaparlaments- og rådsforordning 851/2004/EF av 21. april 2004 om opprettelse av et Europeisk Senter for Sykdomsforebygging og Kontroll)**

Budsjett: **EUR 56 millioner i 2010.**

Ansatte: **350**

Samhandling med våre samarbeidspartnere

ECDC støtter hele EU-systemet og medlemsstatene aktivt i deres arbeid for å bedre forebyggingen av og kontrollen med smittsomme sykdommer. Vi gir råd og vitenskapelig basert kunnskap til viktige partnere i EU – spesielt Europakommisjonen, Europaparlamentet og EUs presidentskap – for å støtte tiltak på EU-nivå. Vi gir også råd og, på forespørsel, praktisk hjelp til våre nasjonale partnere i medlemsstatene.

I tillegg til EUs medlemsstater samarbeider ECDC med EØS-landene Island, Liechtenstein og Norge. ECDC har også begynt å involvere søkerland (Kroatia, Montenegro, Den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia samt Tyrkia) i sitt arbeidet, samt potensielle søkerland og land som inngår i den europeiske naboskapspolitikken. ECDC samarbeider tett med WHO og andre viktige globale aktører, for eksempel *United States Centres for Disease Control*, *Chinese Centre for Disease Control* og *Public Health Agency of Canada*. ECDC har også et aktivt engasjement overfor grupper i sivilsamfunnet.

■ Den europeiske union (EU)

27 medlemsstater

■ EØS/EFTA

Island, Norge, Liechtenstein

■ EU-søkerland

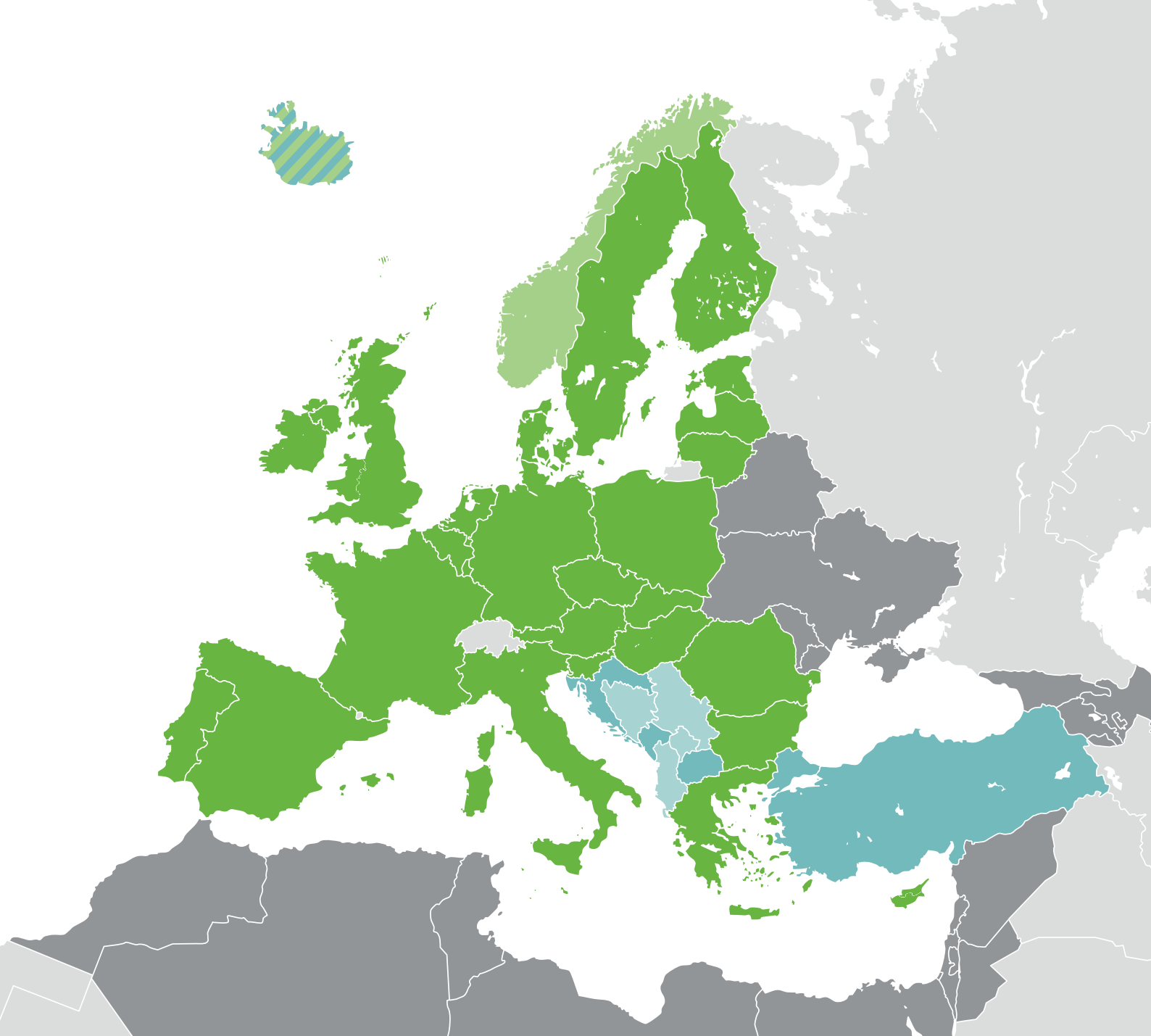
Kroatia, Island, Montenegro, Den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia, Tyrkia

■ Potensielle EU-søkerland

Albania, Bosnia og Herzegovina, Kosovo under FNs sikkerhetsråds resolusjon 1244/99, Serbia

■ Den europeiske naboskapspolitikken

Algerie, Armenia, Aserbajdsjan, Hviterussland, Egypt, Georgia, Israel, Jordan, Moldova, Marokko, Libanon, Libya, palestinske myndigheter, Syria, Tunisia, Ukraina

Alle bilder © ECDC, bortsett fra:

© Tobias Hofsäss, forside, venstre

© Istockphoto, forside, høyre, s. 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19, 26

© Reporters s. 8

© Science Picture Library s. 12, 20

Kopiering er tillatt såfremt det henvises til kilden.

Bildene som brukes i denne publikasjonen er opphavsrettslig beskyttet og kan ikke uten uttrykkelig tillatelse fra opphavsrettsinnehaveren, brukes til andre formål enn denne publikasjonen.

HOW TO OBTAIN EU PUBLICATIONS

Free publications:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- at the European Commission's representations or delegations. You can obtain their contact details on the Internet (<http://ec.europa.eu>) or by sending a fax to +352 2929-42758.

Priced publications:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Priced subscriptions (e.g. annual series of the Official Journal of the European Union and reports of cases before the Court of Justice of the European Union):

- via one of the sales agents of the Publications Office of the European Union (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

**ECDC (Europeisk Senter for Sykdomsforebygging
og Kontroll)**

Postadresse:
ECDC, 171 83 Stockholm, Sverige

Besøksadresse:
Tomtebodavägen 11A, Solna, Sverige

Tlf.: +46 858601000

Faks: +46 858601001

www.ecdc.europa.eu

Et EU-byrå
www.europa.eu

Denne brosjyren er tilgjengelig på følgende språk:

Dansk, Engelsk, Estisk, Finsk, Fransk, Gresk, Irsk, Islandsk, Italiensk,
Latvisk, Litauisk, Maltesisk, Nederlandsk, Norsk, Polsk, Portugisisk,
Slovakisk, Slovensk, Spansk, Svensk, Tsjekkisk, Tysk, Ungarsk

Publikasjonskontoret

